

Vodič za primenu Člana 11. Okvirne konvencije za kontrolu duvana Svetske zdravstvene organizacije (Pakovanje i obeležavanje duvanskih proizvoda)

Svrha, principi i upotreba termina

Svrha

1. U skladu sa drugim odredbama Okvirne konvencije SZO o kontroli duvana (u nastavku teksta: Okvirna konvencija) i namerama Konferencije ugovornih strana (u nastavku teksta: Konferencija), ovaj vodič namenjen je kao pomoć Ugovornim stranama (u nastavku teksta: Države) u ispunjavanju obaveza u smislu Člana 11. Konvencije, kao i za predlaganje mera koje Države mogu da koriste da bi povećale delotvornost mera u vezi pakovanja i obeležavanja duvanskih proizvoda.

Principi

2. Kako bi se ostvarili ciljevi Konvencije i njenih protokola i kako bi se obezbedila uspešna primena njenih odredbi, Član 4. Konvencije navodi da će se Države rukovoditi, između ostalog, principom da svaka osoba treba da bude informisana o zdravstvenim posledicama, zavisničkoj prirodi i smrtnoj opasnosti koju sobom nosi konzumiranje duvana, kao i izloženost duvanskom dimu.

3. Globalno, mnogi ljudi nisu u potpunosti svesni, ne razumeju ili potcenjuju rizike u vezi sa boljevanjem i preranim umiranjem kao posledicama upotrebe duvana i izloženosti duvanskom dimu. Dobro osmišljena zdravstvena upozorenja i poruke na pakovanjima duvanskih proizvoda pokazala su se kao isplativa sredstva za podizanje svesti javnosti u odnosu na zdravstvene efekte upotrebe duvana, a bila su efikasna i u smanjenju konzumacije duvanskih proizvoda. Efikasna zdravstvena upozorenja i poruke, kao i druge mere vezane za pakovanje i obeležavanje duvanskih proizvoda ključne su komponente sveobuhvatnog, integrisanog pristupa kontroli duvana.

4. Države bi trebalo da razmotre dokaze i iskustvo drugih kada određuju nove mere za pakovanje i obeležavanje duvanskih proizvoda i trebalo bi da imaju za cilj primenu najefikasnijih mogućih mera.

5. Kao što je predviđeno Članovima 20. i 22. Konvencije, međunarodna saradnja i međusobna podrška osnovni su principi za jačanje kapaciteta Država za potpunu primenu i poboljšanu efikasnost Člana 11. Konvencije.

Upotreba termina

6. U ovom vodiču:

- “pravne mere” označavaju bilo koji pravni instrument koji sadrži ili ustanovljava obavezu, zahteve ili zabranu, u skladu sa zakonom ili odgovarajućom nadležnošću. Primeri takvih instrumenata uključuju, ali nisu ograničeni samo na: akte, zakone, podzakonska akta i administrativna ili izvršna naređenja;
- “ubačen materijal” označava bilo kakvu poruku unutar pojedinačnog pakovanja i/ili boks a koju potrošači kupe od trgovaca na malo, kao što su mini-lifleti ili brošure;

- “materijal na pakovanju” označava bilo kakvu poruku prikačenu spolja na pojedinačno pakovanje i/ili boks koje potrošači kupe od trgovaca na malo, kao što je mini brošura ispod spoljašnjeg omota od celofana ili zalepljena na spoljašnju stranu pakovanja cigareta.

RAZVOJ EFIKASNIH ZAHTEVA U VEZI PAKOVANJA I OBELEŽAVANJA

7. Dobro osmišljena zdravstvena upozorenja i poruke su deo niza efikasnih mera koje se koriste za prenošenje poruka o zdravstvenim rizicima i smanjenje upotrebe duvana. Dokazi pokazuju da efikasnost zdravstvenih upozorenja i poruka raste ukoliko su one više istaknute. U poređenju sa sitnim upozorenjima tekstualne sadržine, veća je verovatnoća da će se uočiti krupnija upozorenja sa slikama, a ona će bolje preneti i zdravstvene rizike, dovešće do jače emotivne reakcije i pojačaću motivaciju korisnika duvanskih proizvoda da prestanu i smanje upotrebu duvana. Krupnija slikovita upozorenja, takođe, vremenom zadržavaju svoju efikasnost i naročito su efikasna u prenošenju poruka o zdravstvenim posledicama populaciji sa niskim stepenom obrazovanja, deci i mladima. Drugi elementi koji pojačavaju efikasnost uključuju postavljanje zdravstvenih upozorenja i poruka na glavne strane pakovanja, kao i na gornji deo ovih strana; upotreba boje, pre nego samo crne i bele; zahtevanje da se različita zdravstvena upozorenja i poruke pojavljuju u i sto vreme; i periodične revizije zdravstvenih upozorenja i poruka.

Elementi dizajna

Mesto postavljanja

8. Član 11.1(b)(iii) Konvencije određuje da svaka Država treba da usvoji i primeni efikasne mere kako bi obezbedila da zdravstvena upozorenja i poruke budu krupne, jasne, vidljive i lako čitljive. Mesto postavljanja i izgled zdravstvenih upozorenja i poruka na paklicama treba da obezbede maksimum vidljivosti. Istraživanja pokazuju da su zdravstvena upozorenja i poruke vidljivije ako su postavljene na gornjem nego na donjem delu prednje i zadnje strane pakovanja. Države bi trebalo da zahtevaju da zdravstvena upozorenja i poruke budu stavljene na:

- I na prednju i na zadnju stranu (ili, na sve glavne strane, ako ih je više od dve) svakog pakovanja i pakle, pre nego samo na jednu stranu, kako bi se obezbedilo da zdravstvena upozorenja i poruke budu veoma vidljive, uz činjenicu da je prednja strana ona koja je najvidljivija konzumentima za većinu vrsta paklica;
- Na glavne strane i, naročito, na gornji deo tih strana, pre nego na njihov donji deo, kako bi se što bolje videle;
- Na takav način da normalno otvaranje pakle ne nanosi trajno oštećenje niti sakriva tekst ili sliku zdravstvenog upozorenja.

9. Države bi trebalo da razmotre mogućnost obaveze da se, osim poruka i upozorenja iz stava 8., uvedu i dodatna zdravstvena upozorenja i poruke na svim stranama pakovanja, kao i na umetcima koji se stavljaju u pakovanja ili se pričvršćuju na njihovu spoljašnju stranu.

10. Države bi trebalo da obezbede da zdravstvena upozorenja i poruke ne budu zaklonjeni drugim obavezanim oznakama na pakovanjima, niti reklamnim porukama unutar pakli ili na njima. Države bi takođe trebalo da obezbede, kada ustanove veličinu i poziciju drugih oznaka, tipa taksenih marki i oznaka u skladu sa Članom 15. Konvencije, da takve oznake ne zaklanjaju nijedan deo zdravstvenih upozorenja i poruka.

11. Države bi trebalo da razmotre uvođenje drugih, inovativnih mera u vezi sa mestom postavljanja, uključujući, ali ne ograničavajući na zahteve da se zdravstvena upozorenja i poruke štampaju na omotu filtera cigareta i/ili na drugim materijalima kao što su pakovanja za pojedinačne cigarete, filtere i papir, kao i na drugim predmetima, poput onih koji se koriste za pušenje vodene lule.

Veličina

12. Član 11.1(b)(iv) Konvencije određuje da zdravstvena upozorenja i poruke na pakovanjima duvanskih proizvoda, kao i obeležavanje, treba da zauzimaju 50% i više, ali ne manje od 30% glavnih. S obzirom na dokaze da efikasnost zdravstvenih upozorenja i poruka raste sa njihovom veličinom, Države bi trebalo da razmotre upotrebu zdravstvenih upozorenja i poruka koje pokrivaju više od 50% glavnih površina i da teže ka tome da upozorenja pokriju što je moguće veću površinu glavnih strana pakovanja. Tekst zdravstvenih upozorenja i poruka trebalo bi da bude napisan podebljanim slovima lako čitljive veličine, propisanog stila i boje(a) koji pojačavaju ukupnu vidljivost i čitljivost.

13. Ukoliko se zahteva uokvirivanje, Države bi trebalo da razmotre da, kod računanja površine koju zauzimaju zdravstvena upozorenja i poruke, prostor koji služi za uokvirivanje zdravstvenih upozorenja i poruka izuzmu od veličine prostora predviđenog za sama zdravstvena upozorenja i poruke, što znači da bi prostor koji zauzima okvir trebalo da bude dodatan na procenat površine koji zauzima zdravstveno upozorenje, a ne da bude uključen u ukupnu površinu.

Upotreba slika

14. Član 11.1(b)(v) Konvencije određuje da zdravstvena upozorenja i poruke na pakovanju i obeležavanje duvanskih proizvoda mogu da budu u formi slika i piktograma ili da ih uključuju. Dokazi pokazuju da su zdravstvena upozorenja i poruke koje sadrže i slike i tekst daleko efikasnije od onih koje imaju samo tekst. Dodatna korist od njih je što takođe imaju mogućnost da lakše dopru do ljudi sa niskim stepenom obrazovanja i do onih koji ne znaju da čitaju jezik(e) na kojima je tekst zdravstvenog upozorenja ili poruke napisan. Države bi trebalo da odobre da se kulturološki prihvatljive slike ili piktogrami, u punoj boji, stave u njihove regulative u vezi sa pakovanjem i obeležavanjem. Države bi trebalo da razmotre upotrebu slikovitih zdravstvenih upozorenja na obe glavne površine pakovanja duvanskih proizvoda (ili na svim glavnim stranama, ako ih ima više od dve).

15. Dokazi pokazuju da zdravstvena upozorenja i poruke sa slikom, u poređenju sa zdravstvenim upozorenjima i porukama koje sadrže samo tekst:

- lakše su uočljiva;
- korisnici duvanskih proizvoda ih smatraju efektivnijim;
- ostaju uočljiva tokom vremena;
- bolje prenose poruke o zdravstvenim rizicima vezanim za upotrebu duvana;
- izazivaju više razmišljanja o zdravstvenim rizicima upotreba duvana i o odvikavanju;
- pojačavaju motivaciju i nameru za prestanak; i
- u vezi su sa većim brojem pokušaja da se ostavi duvan.

16. Slikovita zdravstvena upozorenja i poruke mogu, takođe da poremete uticaj oznake brenda na pakovanju i umanje sveukupnu privlačnost pakovanja.

17. Kada se prave slike za upotrebu na pakovanjima duvanskih proizvoda, Države bi, ako je moguće, umesto da dopuste grafičkim dizajnerima ili drugim izvorima da zadrže autorska prava, trebalo da imaju vlasništvo ili puna autorska prava nad tim slikama. To pruža maksimum fleksibilnosti za korišćenje slika za druge aktivnosti u vezi sa kontrolom duvana, uključujući medijske kampanje i Internet. To takođe daje mogućnost Državama da besplatno dodele dozvole za upotrebu drugim instancama.

Boja

18. Upotreba boje, nasuprot upotrebi crne i bele, utiče na ukupnu uočljivost likovnog elementa zdravstvenog upozorenja i poruka. Dakle, Države bi trebalo da zahtevaju štampanje u punoj boji (štampa 4 boje), pre nego samo u crnoj i beloj, slikovnih elemenata na zdravstvenim upozorenjima i porukama. Države bi trebalo da odaberu boje u kontrastu sa podlogom teksta, kako bi pojačale njegovu vidljivost i uvećale čitljivost teksta zdravstvenih upozorenja i poruka.

Rotacija

19. Član 11.1(b)(ii) Konvencije određuje da će se zdravstvena upozorenja i poruke postavljati po principu rotacije. Rotacija može da se primeni tako što će se različita upozorenja i poruke postavljati istovremeno ili tako što će se određivati datum posle kojeg će se sadržaj zdravstvenih upozorenja i poruka menjati. Države bi trebalo da razmotre upotrebu obe vrste rotacije.

20. Značajan je efekat novih zdravstvenih upozorenja i poruka, jer dokazi ukazuju da uticaj ponavljanih zdravstvenih upozorenja i poruka vremenom blede, dok su promene sadržaja zdravstvenih upozorenja i poruka povezane sa poboljšanim efektom. Rotacija zdravstvenih upozorenja i poruka, kao i promene njihovog prikaza i dizajna su bitni da bi se očuvala primetnost i željeni efekat.

21. Države bi trebalo da odrede broj zdravstvenih upozorenja i poruka koje treba da se pojave istovremeno. Države bi takođe trebalo da zahtevaju da se zdravstvena upozorenja i poruke u određenim serijama štampaju tako da se svaka pojavi na istom broju maloprodajnih paklica, ne samo za svaku grupnu robnu marku, već i za svaku robnu marku u okviru grupe, za svaku veličinu i tip paklice.

22. Države bi trebalo da razmotre uvođenje dva ili više seta zdravstvenih upozorenja i poruka, koji bi u startu bili definisani, s tim da se smenjuju posle određenog vremenskog perioda, kao na pr, na svakih 12-36 meseci. Tokom prelaznog perioda, dok se stari niz zdravstvenih upozorenja i poruka zamenjuje novim, Države bi trebalo da obezbede period za postepenu zamenu setova zdravstvenih upozorenja i poruka, tokom kojeg bi oba seta mogla istovremeno da se koriste.

Sadržaj poruke

23. Korišćenje različitih zdravstvenih upozorenja i poruka povećava mogućnost uticaja, jer različita zdravstvena upozorenja i poruke imaju uticaja na različite ljude. Zdravstvena upozorenja i poruke bi trebalo da se, osim štetnih zdravstvenih efekata pušenja i izloženosti duvanskom dimu, bave i drugim pitanjima vezanim za upotrebu duvana, kao što su:

- savetovanje u vezi sa prekidom upotrebe duvana;
- zavisnost koju izaziva upotreba duvana;
- negativni ekonomski i društveni ishodi (na pr, godišnja potrošnja zbog kupovine duvanskih proizvoda); i

- uticaj upotrebe duvana na voljene ljude (na pr, prerana bolest nečijeg oca usled pušenja ili smrt nekoga koga volimo usled izloženosti duvanskom dimu).

24. Države bi takođe trebalo da razmotre inovativni sadržaj za druge poruke, kao što su nepovoljni uticaja na životnu sredinu i postupci duvanske industrije.

25. Važno je da se zdravstvena upozorenja i poruke prenesu na delotvoran način; ton bi trebalo da bude autoritativan i informativan, ali ne osuđujući. Zdravstvena upozorenja i poruke bi trebalo predstaviti jednostavnim, jasnim i jezgrovitim jezikom koji je kulturološki prihvatljiv. Zdravstvena upozorenja i poruke mogu da se prenesu u različitim oblicima, kao što su svedočanstva i pozitivne i ohrabrujuće informacije.

26. Dokazi ukazuju da su zdravstvena upozorenja i poruke delotvornije ako izazivaju negativne emocionalne asocijacije u vezi sa upotrebom duvana i ako su informacije lične, jer su onda uverljivije i bitnije za pojedinca. Zdravstvena upozorenja i poruke koje stvaraju negativne emocije, kao strah, mogu biti delotvorne, naročito kad se kombinuju sa informacijama osmišljenim da povećaju motivaciju za odvikavanje i samopouzdanje u vezi sa uspehom odvikavanja.

27. Isticanje, na paklicama duvanskih proizvoda, saveta o odvikavanju i adresa za pomoć u vezi sa odvikavanjem, kao internet adrese ili broja telefona koji se besplatno može pozvati radi pomoći, mogu da budu važna pomoć onima koji žele da ostave duvan. Države bi trebalo da imaju u vidu da povećana potražnja za uslugama pomoći pri odvikavanju može zahtevati dodatne resurse.

Jezik

28. Član 11.3 Konvencije precizira da će svaka Država zahtevati da se upozorenja i druge tekstualne informacije navedene u Članu 11.1(b) i Članu 11.2 pojavljuju na svakom pojedinačnom i grupnom pakovanju duvanskih proizvoda, kao i kod svakog spoljnog pakovanja i obeležavanja takvih proizvoda, na zvaničnom jeziku ili jezicima te Države.

29. U uređenjima gde postoji više od jednog zvaničnog jezika, zdravstvena upozorenja i poruke mogu da budu izložene na svakoj od glavnih strana na više od jednog jezika ili, alternativno, različiti jezici mogu da se koriste na različitim stranama pakovanja. Tamo gde je prigodno, mogu takođe da se koriste različiti jezici ili kombinacije jezika za različite regione u zemlji.

Navođenje izvora

30. Navođenje izvora pruža identifikovani izvor podataka za zdravstvena upozorenja i poruke na pakovanjima duvanskih proizvoda. Postoje, međutim, različita mišljenja o tome da li bi oni trebalo da čine sastavni deo zdravstvenog upozorenja i poruka. Neka uređenja su uvela izjavu o izvoru podataka da bi povećala kredibilitet zdravstvenih upozorenja i poruka, dok su druga odlučila da ne uključe izvor podataka smatrajući da bi to skrenulo pažnju sa samog upozorenja i tako umanjilo uticaj upozorenja. Tamo gde se traži izjava o poreklu, najčešće je smeštena na kraju zdravstvenog upozorenja, ispisana manjim slovima nego ostatak upozorenja. Naposljetku, specifične okolnosti za samu Državu, kao što su verovanja i stavovi u ciljanim populacionim grupama, određiće da li je navođenje izvora podataka nešto što će doprineti kredibilitetu ili smanjiti uticaj poruke.

31. Ukoliko se traži, izjava o izvoru podataka treba da precizira pouzdani stručni izvor, kao što je nacionalna zdravstvena uprava. Izjava bi trebalo da je dovoljno mala da ne ometa sveukupnu uočljivost i uticaj poruke, a dovoljno velika da može da se pročita.

Informacije o sastojcima i proizvodima sagorevanja

32. Član 11.2 Konvencije precizira da će svaka pojedinačna paklica i pakovanje duvanskih proizvoda, kao i svako spoljnje pakovanje i obeležavanje takvih proizvoda, pored upozorenja preciziranih u Članu 11.1(b), sadržati i informacije o bitnim sastojcima i proizvodima sagorevanja duvanskih proizvoda, kako su ih definisale nacionalne vlasti.

33. U primeni ove obaveze, Države bi trebalo da zahtevaju da važne kvalitativne izjave o sastojcima i proizvodima sagorevanja budu izložene na svakoj paklici ili pakovanju duvanskih proizvoda. Primeri takvih izjava uključuju “dim ovih cigareta sadrži benzene, supstancu za koju je poznato da izaziva rak” i “pušenje vas izlaže dejstvu više od 60 hemikalija koje izazivaju rak”. Države bi takođe trebalo da zahtevaju da se ova informacija nađe na delovima glavnih površina pakovanja ili na alternativnim površinama (kao što je bočna strana pakovanja) koje nisu zauzete zdravstvenim upozorenjima i porukama.

34. Države ne bi trebalo da zahtevaju da se na pakovanjima i kod obeležavanja duvanskih proizvoda ističu kvantitativne ili kvalitativne izjave o sastojcima i proizvodima sagorevanja koji bi mogli da navedu na zaključak da je jedna robna marka manje štetna od druge, kao što su podaci o katranu, nikotinu i ugljen-monoksidu ili izjave kao “ove cigarete sadrže smanjen nivo nitrozamina”.

35. Prethodna tri stava treba da se čitaju u vezi sa stavovima 43-45.

PROCES RAZVOJA DELOTVORNIH ZAHTEVA U VEZI SA PAKOVANJEM I OBELEŽAVANJEM

Razmatranje kategorije proizvoda

36. Član 11.1(b) Konvencije zahteva od svake Države da usvoji i primeni delotvorne mere koje će obezbediti da svako pojedinačno ili grupno pakovanje duvanskih proizvoda, kao i svako spoljnje pakovanje i obeležavanje takvih proizvoda, nosi zdravstvena upozorenja i poruke. Ne treba da bude nikakvih izuzetaka za manje kompanije ili brendove, ili za različite vrste duvanskih proizvoda. Države treba da razmotre da se za različite duvanske proizvode, kao što su cigarete, cigare, bezdimni duvanski proizvodi, duvan za lulu, bidis, duvan za vodene lule, zahtevaju različita zdravstvena upozorenja i poruke, da bi se bolje usredsredile na specifične zdravstvene posledice vezane sa svaki od proizvoda.

Različite vrste pakovanja

37. Države bi trebalo da imaju sveobuhvatno razumevanje različitih vrsta pakovanja duvanskih proizvoda koji se mogu naći u okviru njihove nadležnosti i trebalo bi da naznače kako će se predložena zdravstvena upozorenja i poruke primeniti na svaku vrstu i oblik pakovanja, kao što su limenke, kutije, vrećice, pakle sa pokretnim poklopcem, čvrsta pakovanja, kartonske kutije, providni omotači, providna pakovanja, pakovanja bez natpisa ili pakovanja koja sadrže jednu proizvodnu jedinicu.

Određivanje ciljnih populacionih grupa

38. Države bi trebalo da razmotre dizajniranje upozorenja koja imaju za cilj određene grupe, kao što su mladi, i da u skladu sa tim prilagode broj zdravstvenih upozorenja i njihovu rotaciju.

Prethodno istraživanje tržišta

39. U zavisnosti od raspoloživih sredstava i vremena, Države bi trebalo da razmotre sprovođenje prethodnog istraživanja tržišta, kako bi ocenile delotvornost zdravstvenih upozorenja i poruka u odnosu na ciljne populacione grupe. Prethodno istraživanje dopušta identifikaciju neočekivanih efekata, poput neželjenog povećanja potrebe za pušenjem i ocene njihove kulturološke podobnosti. Treba razmotriti mogućnost pozivanja organizacija civilnog društva koje nisu povezane sa duvanskom industrijom da daju doprinos ovom procesu. Konačno, prethodno istraživanje može biti jeftinije nego izmena pravnih mera u kasnijoj fazi.

40. Države bi trebalo da imaju u vidu da prethodno istraživanje ne treba da bude dugotrajno, složeno niti skupo. Dragocene informacije mogu da se prikupe od jednostavnih fokus-grupa u ciljnoj populaciji, a konsultacije putem interneta su brza i jeftina alternativa. Prethodno istraživanje može da se sprovede uporedo sa izradom nacrtu pravnih mera da bi se izbeglo nepotrebno odlaganje primene.

Informacije za javnost i uključanje javnosti

41. Države bi trebalo da informišu javnost o predlozima za uvođenje novih zdravstvenih upozorenja i poruka. Podrška javnosti će pomoći Državama u uvođenju novih zdravstvenih upozorenja i poruka. Države bi, međutim, trebalo da obezbede, da informacije za javnost i uključanje javnosti ne dovedu do nepotrebnog kašnjenja u primeni Konvencije.

Podrška za aktivnosti komunikacije

42. Uvođenje novih zdravstvenih upozorenja i poruka je delotvornije kada se koordinira sa širom, održivom kampanjom informisanja i edukovanja javnosti. Pravovremene informacije bi trebalo dostaviti medijima, pošto medijska pokrivenost može da pojača edukativni uticaj novih zdravstvenih upozorenja i poruka.

RAZVOJ DELOTVORNIH OGRANIČENJA U VEZI SA PAKOVANJEM I OBELEŽAVANJEM

Sprečavanje pakovanja i obeležavanja koje navodi na pogrešne zaključke ili je obmanjujuće

43. Član 11.1(a) Konvencije precizira da Države treba da usvoje i primene, u skladu sa svojim nacionalnim zakonom, delotvorne mere da bi obezbedile da pakovanje i obeležavanje duvanskih proizvoda ne promoviše duvanski proizvod na bilo koji način koji je lažan, navodi na pogrešne zaključke, obmanjuje ili koji može da stvori pogrešan utisak o svojstvima proizvoda, zdravstvenim posledicama, opasnostima ili produktima sagorevanja, uključujući svaki termin, opis, zaštitni znak, ili figurativni ili kakav drugi znak koji direktno ili indirektno stvara lažni utisak da je određeni duvanski proizvod manje štetan od drugih. To može da uključi termine kao što su: “nizak nivo katrana”, “lak”, “ultra-lak” ili “blag”, što su samo primeri, ali ne i potpuna lista termina. U primeni obaveza shodno Članu 11.1(a), Države se ne ograničavaju samo na

zabranu navedenih termina, već bi trebalo da zabrane i termine poput “ekstra”, “ultra” i slične, na bilo kom jeziku koji bi mogao da navede konzumente na pogrešan zaključak.

44. Države bi trebalo da zabrane prikazivanje brojki u vezi sa proizvodima sagorevanja (kao što su katran, nikotin i ugljen monoksid) na pakovanjima i kod obeležavanja, uključujući i slučaj kada se koriste kao deo žiga ili zaštitnog znaka proizvoda. Katran, nikotin i drugi gasoviti proizvodi sagorevanja, koji se dobijaju testiranjem, pomoću mašine koja simulira pušenje, ne pružaju validnu procenu o izloženosti ljudi. Osim toga, za sada nema dovoljno epidemioloških ili naučnih dokaza da su cigarete, koje prilikom mašinskog testiranja produkuju manje gasovitih proizvoda, manje štetne od cigareta koje oslobađaju više gasovitih proizvoda. Plasiranje u promet cigareta sa naznačenim nivoima katrana i nikotina je rezultovao pogrešnim verovanjem da su te cigarete manje štetne.

45. Države treba da spreče isticanje roka trajanja na pakovanjima i prilikom obeležavanja duvanskih proizvoda, jer to obmanjuje ili navodi korisnike na pogrešan zaključak da postoji neko vreme tokom koga je upotreba duvanskih proizvoda bezbedna.

Bezlično pakovanje

46. Države bi trebalo da razmotre usvajanje mera kojima bi ograničile ili zabranile upotrebu logoa, boja, oznaka marki (žigova) ili promotivnih informacija na pakovanjima, osim onih naziva marki i naziva proizvoda koji se predstavljaju standardnom bojom i slovni stilom (bezlično pakovanje). To može da pojača primetnost i efekat zdravstvenih upozorenja i poruka, spreči da pakovanje odvlači pažnju od zdravstvenih upozorenja i usmeri se na tehnike dizajna industrijskog pakovanja koje mogu da sugerišu da su neki proizvodi manje štetni od drugih.

PRAVNE MERE

Izrada nacrtu

47. U izradi nacrtu pravnih mera u vezi sa pakovanjem i obeležavanjem duvanskih proizvoda, Države bi trebalo da razmotre pitanja kao što su: ko će biti odgovoran za upravljanje, koji su raspoloživi načini za obezbeđivanje poštovanja zakona i njihovu primenu, kao i koji će nivo/i državne uprave u to biti uključeni.

Upravljanje

48. Države bi trebalo da identifikuju upravu ili uprave odgovorne za nadzor nad sprovođenjem mera u vezi sa pakovanjem i obeležavanjem duvanskih proizvoda. Države bi trebalo da se postaraju da obezbede da relevantna uprava, odgovorna za pitanja kontrole duvana, bude ta koja rukovodi pravnim merama. U slučaju da je upravljanje povereno nekom drugom delu vlade, nadležne zdravstvene vlasti treba da pruže doprinos u vezi sa preciziranjem obeležavanja.

Opseg delovanja

49. Države bi trebalo da obezbede da odredbe o pakovanju i obeležavanju u vezi sa Članom 11 Konvencije jednako važe za sve duvanske proizvode koji se prodaju u okviru njihove nadležnosti, i da se ne pravi razlika između proizvoda koji se proizvode u zemlji i onih koji se

uvoze ili su namenjeni prodaji u bescarinskoj zoni u okviru nadležnosti te Države. Države bi trebalo da razmotre okolnosti u kojima bi mere bile primenjene na izvozne proizvode.

Troškovi

50. Države bi trebalo da obezbede da troškove postavljanja zdravstvenih upozorenja i poruka, kao i informacije o sastojcima i proizvodima sagorevanja na pakovanjima duvanskih proizvoda, snosi duvanska industrija.

Odgovornost

51. U skladu sa Članom 19. Konvencije, Države bi trebalo da uzmu u obzir uključivanje odredaba koje bi pojasnile da zahtev za postavljanje zdravstvenih upozorenja i poruka ili za prenošenje bilo kojih drugih informacija o duvanskom proizvodu, ne otklanja niti umanjuje bilo koju obavezu duvanske industrije, uključujući, ali ne ograničavajući se, na obavezu da upozori potrošače o zdravstvenim rizicima koji proističu iz upotrebe duvana i izloženosti duvanskom dimu.

Specifične odredbe

52. Države bi trebalo da obezbede da u njihovim pravnim merama budu sadržani jasni, detaljni tehnički podaci, kako bi se ograničila mogućnost proizvođača i uvoznika duvana da odstupe od primene zdravstvenih upozorenja i poruka, kao i da bi se sprečila neujednačenost primene za različite duvanske proizvode. U izradi nacрта takvih mera, Države bi trebalo, između ostalog, da imaju u vidu sledeću listu:

- pakovanje i proizvodi (molimo, pogledati stav 37.);
- jezici koji će se koristiti na pakovanjima u obaveznom tekstu zdravstvenih upozorenja i poruka, kao i u informacijama o sastojcima i produktima sagorevanja, uključujući i kako ti jezici treba da se pojavljuju ako ih ima više od jednog;
- postupak rotacije i vremenski rokovi, uključujući broj zdravstvenih upozorenja i poruka koje će se pojaviti istovremeno, kao i preciziranje prelaznog perioda i rokova u okviru kojih moraju da se pojave nova zdravstvena upozorenja i poruke;
- postupci distribucije, da bi se postiglo ujednačeno prikazivanje zdravstvenih upozorenja i poruka na maloprodajnim pakovanjima, ne samo za svaku grupnu robnu marku, već i za svaku robnu marku u okviru grupe, za svaku veličinu i tip pakovanja;
- kako tekst, slike i piktogrami zdravstvenih upozorenja i poruka zapravo treba da se pojavljaju na pakovanjima (uključujući preciziranje mesta, formulacije, veličine, boje, vrste slova, celokupnog izgleda, kvaliteta štampe), uključujući umetke sa unutrašnje i spoljašnje strane pakovanja i unutrašnje poruke;
- različita zdravstvena upozorenja i poruke za različite vrste duvanskih proizvoda, tamo gde je to podesno;
- izvor podataka, ako je podesno, uključujući mesto postavljanja, tekst i vrstu slova (slični detaljni tehnički podaci kao i za sama zdravstvena upozorenja i poruke); i
- zabranu promocije duvanskih proizvoda na bilo koji način koji je lažan, navodi na pogrešne zaključke, obmanjuje ili koji može da stvori pogrešan utisak, u skladu sa Članom 11.1(a) Konvencije.

Izvorni dokument

53. Države bi trebalo da razmotre da obezbede “izvorni dokument”, koji sadrži vizuelne uzorke visokog kvaliteta koji prikazuju kako zdravstvena upozorenja i poruke i druge informacije treba da izgledaju na pakovanju. Izvorni dokument je naročito koristan u slučaju kada jezik koji se koristi u pravnim merama nije dovoljno jasan.

Nalepnice i omotači

54. Države bi trebalo da obezbede da etikete, nalepnice, futrole, omoti, košuljice, ambalaža i unutrašnji i spoljašnji promotivni umetci proizvođača duvana ne skrivaju, ne zaklanjaju ili ne podrivaju zdravstvena upozorenja i poruke. Na primer, etikete se mogu dozvoliti samo ako se one ne mogu ukloniti i ako se koriste samo za metalne ili drvene kontejnere, u kojima se drže drugi proizvodi, a ne cigarete.

Pravna odgovornost za poštovanje zakona

55. Države bi trebalo da preciziraju da proizvođači duvanskih proizvoda, uvoznici, prodavci na veliko i malo koji prodaju duvanske proizvode, nose pravnu odgovornost za poštovanje zakona u vezi sa pakovanjem i obeležavanjem.

Kazne

56. Da bi se ljudi odvratili od nepoštovanja zakona, Države bi trebalo da preciziraju dijapazon novčanih kazni i drugih kazni srazmerno težini prekršaja i tome da li se prestup ponovio.

57. Države bi trebalo da razmotre uvođenje i drugih kazni u skladu sa pravnim sistemom Države i kulturološkim prilikama, koje mogu uključiti osmišljavanje i izvršenje prekršaja i suspenziju, ograničenje ili ukidanje dozvola za poslovanje ili uvoz.

Ovlašćenja

58. Države bi trebalo da razmotre da ovlaste izvršne vlasti da narede prekršiocima povlačenje duvanskih proizvoda koji nisu u skladu sa zakonom i da nadoknade sve troškove koji su u osnovi tog opoziva, kao i da izreknu bilo koju sankciju koju smatraju prikladnom, uključujući zaplenu i uništavanje proizvoda koji nisu u skladu sa zakonom. Nadalje, Države bi trebalo da razmišljaju o objavljivanju u javnost imena prekršilaca i prirode njihovih prekršaja.

Rok za stupanje na snagu

59. Da bi se obezbedilo pravovremeno uvođenje zdravstvenih upozorenja i poruka, pravne mere bi trebalo da preciziraju jedan rok od kojeg bi proizvođači, uvoznici, prodavci na veliko i na malo morali da snabdevaju tržište isključivo proizvodima koji su u skladu sa novim zahtevima. Određeno vreme treba da bude dovoljno samo da dozvoli proizvođačima i uvoznicima da organizuju štampanje novih pakovanja. Smatra se da bi period do 12 meseci od usvajanja pravnih mera trebalo da bude dovoljan u većini slučajeva.

Revidiranje mera

60. Države bi trebalo da prepoznaju da izrada nacrtu pravnih mera za pakovanje i obeležavanje duvanskih proizvoda nije jednokratni posao. Pravne mere bi trebalo da budu periodično revidirane i upotpunjene, kako se pojavljuju novi dokazi i blede specifična zdravstvena upozorenja i poruke. Prilikom periodičnih revizija i upotpunjavanja, Države bi trebalo da uzmu u obzir svoje iskustvo u primeni mera za pakovanje i obeležavanje, iskustvo drugih zemalja, kao i postupke duvanske industrije u ovoj oblasti. Takve revizije i upotpunjavanje mogu da pomognu u identifikovanju slabosti i “rupa u zakonu” i u pojašnjavanju delova u kojima je korišćen nedovoljno jasan jezik.

PRIMENA

Infrastruktura i budžet

61. Države bi trebalo da uzmu u obzir da je potrebno da obezbede infrastrukturu neophodnu za aktivnosti u vezi sa poštovanjem i primenom zakonskih mera. Države bi takođe trebalo da planiraju budžet za takve aktivnosti.

Strategije

62. Da bi se povećalo postupanje u skladu sa zakonom, Države bi trebalo da informišu zainteresovane strane o zakonskim odredbama pre nego što taj zakon stupi na snagu. Različite strategije mogu biti potrebne za različite zainteresovane strane, kao za proizvođače duvana, uvoznike i prodavce na malo.

63. Države bi trebalo da razmotre da inspektori ili izvršni organi sprovedu redovne provere duvanskih proizvoda na licu mesta, u proizvodnji, prostorijama za uvoz, kao i na prodajnim mestima, kako bi se obezbedilo da je pakovanje i obeležavanje u skladu sa zakonom. Ako već postoje mehanizmi čiji delokrug rada može da se proširi, tako da obuhvati i inspekciju poslovnog prostora, nije neophodno osnivanje novog sistema za inspekcijski nadzor. Tamo gde je primenljivo, trebalo bi informisati zainteresovane strane da će duvanski proizvodi biti podvrgnuti redovnoj kontroli na prodajnim mestima.

Reagovanje na nepoštovanje zakona

64. Države bi trebalo da obezbede da njihovi izvršni organi budu spremni da brzo i odlučno reaguju u slučajevima nepoštovanja zakona. Jaka, pravovremena reakcija na rane slučajeve staviće do znanja da se očekuje poštovanje zakona i olakšaće buduću primenu. Države bi trebalo da razmišljaju o objavljivanju u javnost rezultata ovih akcija, kako bi poslale snažnu poruku da će nepoštovanje biti istraženo i da će biti preduzeti odgovarajući postupci.

Pritužbe

65. Države bi trebalo da razmotre ohrabrivanje građana da prijavljuju kršenje zakona i tako dalje promovišu poštovanje zakona. Od koristi bi moglo biti uspostavljanje kontakt-mesta za prijavu navodnih slučajeva kršenja zakona. Države bi trebalo da obezbede da se žalbe istraže i obrade pravovremeno i temeljno.

PRAĆENJE I OCENA MERA ZA PAKOVANJE I OBELEŽAVANJE

66. Države bi trebalo da uzmu u obzir praćenje i ocenu svojih mera koje se odnose na pakovanje i obeležavanje, da bi ocenile njihov uticaj, kao i da bi utvrdile gde su potrebna poboljšanja. Praćenje i ocena takođe doprinose ukupnoj masi dokaza koji mogu da pomognu naporima drugih Država u primeni njihovih mera za pakovanje i obeležavanje.

67. Praćenje poštovanja zakona od strane duvanske industrije trebalo bi da se pokrene odmah pošto pravne mere stupe na snagu, i trebalo bi da se sprovodi kontinuirano.

Uticaj na stanovništvo

68. Važno je oceniti uticaj mera za pakovanje i obeležavanje na ciljane grupe stanovništva. Države bi trebalo da razmotre merenje parametara, kao što su: primetnost, razumevanje, uverljivost, informativnost, podsećanje i lični značaj zdravstvenih upozorenja i poruka, znanje o zdravlju i opažanje rizika, namera da se promeni ponašanje i stvarne promene ponašanja.

Polazni pokazatelji i praćenje

69. Države bi trebalo da razmotre usvajanje strategija za ocenu uticaja mera za pakovanje i obeležavanje, pre stupanja na snagu i tokom redovnih intervala od momenta stupanja na snagu.

Resursi

70. Raspon i složenost aktivnosti za ocenu uticaja mera koje se odnose na pakovanje i obeležavanje duvanskih proizvoda će varirati među Državama, u zavisnosti od ciljeva i raspoloživosti resursa i ekspertize.

Diseminacija

71. Države bi trebalo da razmotre objavljivanje ili stavljanje na raspolaganje drugim Državama i javnosti rezultata sakupljenih praćenjem poštovanja mera i ocenom njihovog uticaja.

MEĐUNARODNA SARADNJA

72. Međunarodna saradnja je od suštinskog značaja za napredak u jednoj tako važnoj oblasti koja se stalno menja, kao što je kontrola duvana. Nekoliko članova Konvencije predviđaju razmenu znanja i iskustva kako bi se promovisao napredak u primeni, sa posebnim usmeravanjem na potrebe Država u razvoju i Država sa ekonomijama u tranziciji. Saradnja među Državama u cilju promovisanja prenosa tehničke, naučne i pravne ekspertize i tehnologije, kao što zahteva Član 22, ojačala bi primenu Člana 11. Konvencije na globalnom nivou. Jedan primer takve saradnje među državama i upravama bio bi brzo, lako i besplatno obezbeđivanje dozvola onima koji žele da koriste slikovna zdravstvena upozorenja. Međunarodna saradnja bi takođe pomogla da se obezbede konzistentne i tačne informacije u vezi sa duvanskim proizvodima na globalnom nivou.

73. Države bi trebalo da nastoje da sa drugima podele pravnu i drugu ekspertizu u suprotstavljanju argumentima duvanske industrije koji su usmereni protiv mera pakovanja i obeležavanja.

74. Države bi trebalo da razmotre pregledanje izveštaja drugih Država, u smislu Člana 21 Konvencije, kako bi uvećale svoje znanje o međunarodnom iskustvu u vezi sa pakovanjem i obeležavanjem.

= = =